

Minister van Uniezaken en Overzeese Rijksdelen (Van Maarseveen) aan hoge commissaris te Djakarta (Lamping), 6 dec. 1950

Voor Lamping persoonlijk.

Gistermiddag had de eerste bespreking plaats tussen de beide delegaties over Nieuw-Guinea. De Indonesische Delegatie bestond uit Rum, Leimena, Alkadri en Teng. Van Nederlandse zijde waren aanwezig Stikker, Joekes, Blom en ik. Geen van beide delegaties werd door een secretaris bijgestaan.

Rum begon met te zeggen, dat de standpunten bekend waren en dat men moest trachten deze te overbruggen. Leimena betoogde vervolgens dat men op basis van zakelijke en redelijke elementen moest trachten de controversiële standpunten te overbruggen nadat beide delegaties eerst hun standpunten zo klaar mogelijk zouden hebben geformuleerd. Hij gaf te verstaan, dat het vraagstuk belangrijk was, omdat de goede samenwerking tussen Indonesië en Nederland daarvan afhing. Slagen wij er niet in, zo zeide hij, tot een oplossing te komen, dan zal de brug, waaraan wij beiden gebouwd hebben door verschillende groepen ondermijnd worden. Hij betoogde voorts, dat het Indonesische volk Irian beschouwde als een onderdeel van Indonesië en zijn strijd om onafhankelijkheid niet voltooid achtte zolang Irian niet bij Indonesië was gevoegd.

In antwoord daarop heb ik verklaard dat ik zelf steeds een goede samenwerking tussen Indonesië en Nederland had bepleit maar dat deze samenwerkingsgedachte alleen gebaseerd kon zijn op het wederzijds besef, dat zij in beider belang was. Wanneer dit besef aan een zijde zou gaan ontbreken, zou de oplossing van het Irianvraagstuk de samenwerkingsgedachte niet kunnen redden. Ik heb voorts opgemerkt, dat ik het eens was met Rum en Leimena, dat alleen zakelijke en redelijke argumenten de doorslag mochten geven, maar dat ik als zodanige argumenten niet beschouwde de wil of zienswijze van een der partijen indien die wil of zienswijze niet op zakelijke en redelijke gronden berustte. Leimena vroeg, welk criterium Nederland zag voor de oplossing van het geschil. Ik antwoordde dat dit gelegen moest zijn in het belang van de bevolking van Nieuw-Guinea zelf. Leimena vroeg wat de reden was, waarom Nederland zo hechtte aan Nieuw-Guinea. Hij zeide dat men daar van alles achter zocht, omdat de door Nederland opgegeven reden zo weinig overtuigend was. Ik heb geantwoord dat de Nederlandse mentaliteit steeds een mengeling vertoonde van humanitarisme en zakelijkheid. De eerste factor heeft ons in Indonesië er toe gebracht om te streven naar een verheffing van de Indonesische bevolking en naar haar ontwikkeling, hoewel wij zeer goed wisten, dat wij daarmee ons eigen graf groeven. De tweede factor heeft ons er toe gebracht allerlei ondernemingen in Indonesië te stichten en tot bloei te brengen. Zo staat het ook met onze verhouding tot Nieuw-Guinea. Enerzijds speelt daarbij een rol ons verantwoordelijkheidsgevoel tegenover de bevolking, die wij zo ver willen brengen, dat zij haar eigen lot kan bepalen, anderzijds zien wij daarin de mogelijkheid om voor de energie, die in ons volk aanwezig is een uitweg te vinden. Uit de reacties kon ik bemerken, dat men het waardeerde dat van Nederlandse openlijk gezegd werd dat naast morele factoren ook zakelijke factoren een rol spelen. De Heer Joekes vroeg daarop wat nu aan Indonesische zijde de redenen waren waarom men zo sterk aan Irian hechtte. Hierop werd geantwoord met de bekende sentimentsoverwegingen.

De Heer Leimena zeide vervolgens dat hij heel openlijk iets wilde zeggen op gevaar af ons te ontstemmen, maar in de overtuiging dat die ontstemming dan wel weer afgedronken zou kunnen worden. Wij hebben hem aangemoedigd om geen blad voor de mond te nemen. Hij zeide dat in het achterhoofd van sommige Indonesiërs de idee leefde, dat de Nederlanders Nieuw-Guinea wilden behouden omdat de betekenis van Nederland na de soevereiniteitsoverdracht aanmerkelijk was verminderd en men mede daarom prijs stelde op het behoud van althans Nieuw-Guinea, terwijl men ook wel eens dacht dat Nederland op die manier zeggenschap in de

Pacific kon houden. Ik heb hem geantwoord dat het eerste deel van zijn diagnose juist was, dat met name onze jeugd nog wel heeft kunnen begrijpen, dat wij de soevereiniteit over Indonesië hadden overgedragen, omdat zij beseft dat de ontwikkeling onder de Indonesiërs zo ver is voortgeschreden, dat aan deze soevereiniteitsoverdracht moreel niet te ontkomen was, maar dat deze zelfde jeugd niet inzag, welk recht Indonesië op Nieuw-Guinea kon doen gelden en dat wanneer het huidige Nederlandse Kabinet er aan zou medewerken om desniettemin Nieuw-Guinea aan Indonesië over te dragen, onze jeugd daarin zou zien een weggooiden van belangrijke toekomstmogelijkheden van ons groeiend volk. Wat het tweede deel van zijn diagnose betreft merkte ik op dat alleen enkele fantasten begeerden, dat Nederland in de Pacific zeggenschap zou hebben zonder dat daaraan een reëel belang ten grondslag ligt. Hierop antwoordde Leimena dat over de zakelijke en humanitaire belangen van Nederland bij Nieuw-Guinea te spreken viel, maar niet over de belangen betrokken bij de handhaving van Nieuw-Guinea onder het Nederlandse gezag. Ik vroeg aan hem om verduidelijking in dit opzicht, omdat ik niet begrijpen kon waarom niet gediscussieerd kon worden over de vraag of Indonesië terecht Nieuw-Guinea claimde. Dr. Leimena zag in dat hij te ver was gegaan en de Heer Rum gaf aan het gesprek een andere wending.

Stikker zeide daarop dat hij ook nu eens openhartig wilde zeggen wat in de achterhoofden van sommige Nederlanders leefde en dat hij wilde vragen of daarvoor aanleiding bestond. Hij zeide dat sommige Nederlanders dachten, dat de Indonesiërs wel de Engelsen op Noord-Borneo, de Portugezen op Oost-Timor, de Australiërs op Oost-Nieuw-Guinea duldden, maar dat de Nederlanders in ieder geval uit het Oosten moesten verdwijnen. Hierop werd geantwoord dat men Nieuw-Guinea altijd beschouwd had als een onderdeel van het oude Nederlands-Indië en dat men daarom wilde dat het bij Indonesië werd gevoegd. In de verdere discussie werd nog over en weer een groot aantal argumenten aangevoerd ter verdediging van ieders standpunt, totdat de Heer Rum voorstelde, de discussie voor deze dag te beëindigen. Daar de Heer Teng in de loop der discussie even bedoeld had op de internationale zijde van de kwestie Nieuw-Guinea vond ik daarin aanleiding de Heer Rum te vragen of wij in de volgende vergadering misschien daarover zouden spreken. Tevens zeide ik dat wij zeer nieuwsgierig waren geworden door allerlei courantenberichten omtrent een voorstel, dat men van Indonesische zijde aan ons zou doen. De Heer Rum antwoordde, dat hij zich over beide punten gaarne met zijn delegatie zou willen beraden en hij hedenmiddag het resultaat daarvan zou mededelen. Ik verwacht nu, dat hedenmiddag een voorstel van Indonesische zijde op tafel zal komen. Zo juist echter belt Leimena mij op met de mededeling dat men vanmiddag alleen de internationale kant van de kwestie wil bespreken en eerst morgen met een voorstel wil komen, omdat men dit uitgewerkt (eerst zeide Leimena 'ernstig') ter tafel wilde brengen.

De eerste bijeenkomst verliep in een goede verhouding, die echter merkbaar aan veel groter spanning onderhevig was dan wij op de Unieconferenties gewoon zijn.